

Lokaal werken aan ethiek in de sport

ISB-Congres 2019 - Brussel

www.ethischsporten.be

Centrum Ethiek in de Sport

- ▶ ICES = Centrum Ethiek in de Sport
- ▶ Erkend door Vlaamse overheid als centrum voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op het gebied van ethisch sporten
- ▶ Informeert, stimuleert en ondersteunt de Vlaamse sportsector om actief te investeren in ethische waarden en normen die belangrijk zijn bij een kwaliteitsvolle sportbeoefening.

Vlaamse
overheid

SENSOA

ICES

Wat wij doen en hoe we dat doen:

Informatie verspreiden

- Kennisdatabank
- Campagnes
- Instrumenten
- Bijscholingen

- Ethische thema's:
- Pesten
- Sportouders
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- Holebi's
- Fair play
- Matchfixing
- ...

Beleidsondersteuning

- Voorbeelddocumenten
- Individuele maatbegeleiding
- Infosessies en bijscholingen

- 8-stappenplan
- Ondersteuningspakket SGG voor sportclubs
- Blauwdruk gedragscodes
- ...

Case-ondersteuning

- Eerste hulp en advies
- Doorverwijzing
- Nazorg

- Opleiding federatie-APIs en Club-APIs
- Terugkomdagen en intervisiemomenten
- Handelingsprotocol voor federaties/club

Thema's en tools

BESLISSINGEN AANVECHTEN

**SPORT MET GRENZEN:
VLAGGENSYSTEEM**

**OMGAAN MET LICHAAMELIJK EN
SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND
GEDRAG IN DE SPORT**

Transgender in de sport

Een informerende en richtinggevende brochure voor sportaanbieders en transgender sporters

© Tiki Free

PREER.INFO
WWW.SPORT.VLAANDEREN

**SPORT.
VLAANDEREN**

Programma voor vandaag

Drie cases:

1. Uittreksel strafregister
2. Kleedkamerbeleid
3. Fotografie in sportaccommodatie

Aanbod ICES voor sportdiensten

- ▶ Bijscholingen
- ▶ Ondersteuningstraject Ethiek Lokaal Sportbeleid

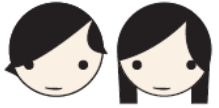
Case 1

Uittreksel strafregister

Uittreksel strafregister

12 TOT 14 JAAR

Een sportbegeleider staart naar een meisje haar borsten en maakt een seksueel getinte opmerking.

©Sensoa

Een meisje (13 jaar) besteedt veel aandacht aan haar uiterlijk. Dat is ook de sportbegeleider opgevallen. Wanneer ze langs hem loopt, zegt hij: "Je ziet er vandaag zo sexy uit." Intussen staart hij naar haar borsten.

**SITUATIE
15**

Vlaamse
overheid

SENSOA

ICES

Uittreksel strafregister

= officieel document waarin eventuele strafrechtelijke veroordelingen van een persoon vermeld worden

Twee varianten

1. Model 1: standaardmodel voor bepaalde beroepen (veiligheidsberoepen, jagers, fiscaliteit...)
2. Model 2: voor specifieke activiteiten met contacten met kinderen en jongeren, zoals opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kinderscherming, animatie of begeleiding van minderjarigen.

Uittreksel strafregister

Waarom uittreksel opvragen?

1. Signaalwaarde: veiligheid en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag ernstig nemen
2. Risicobeperking: risico op in dienst nemen / aantrekken als vrijwilliger van iemand met veroordeling vermindert.
  - ▶ Clubhopping
  - ▶ Grotere kans op recidive

Uittreksel strafregister

Aan wie kan je het uittreksel strafregister vragen?

- ▶ Iedereen die op regelmatige basis met minderjarigen in aanraking komt, op betaalde of vrijwillige basis, in ruime zin
- ▶ Bijvoorbeeld: trainers, sportlesgevers, jobstudenten, medewerkers sportkampen, zaalwachters, redders, clubbestuurders, officials, kantinemedewerkers...

Uittreksel strafregister

Aanvraagmodaliteiten

- ▶ Ook als clubmedewerker mag je vrijwilligers om een uittreksel vragen
- ▶ Sportdienst/sportclub mag niet zelf uittreksels opvragen, maar vraagt inzage aan betrokkene
- ▶ Betrokkene vraagt eigen uittreksel aan bij gemeente
- ▶ Sportdienst/sportclub mag uittreksel of inhoud ervan niet registreren, enkel bv. 'gezien en blanco' of 'gezien en niet blanco'

Uittreksel strafregister

Wat te doen indien niet-blanco model 2?

- ▶ Eigen keuze van lokale overheid / sportdienst
- ▶ Mensen weigeren kan en mag op basis van gerechtelijk verleden, zolang antidiscriminatie wetten gerespecteerd worden

Advies ICES: niet-blanco model 2 is onverenigbaar met een rol ten aanzien van minderjarigen in sportcontext

Uittreksel strafregister

Wat kan je nog doen naast opvraging uittreksel?

- ▶ Kennismakingsgesprek: ook peilen naar houding over grensoverschrijdend gedrag en eigen rol daarin
- ▶ Bij aanwerving info meegeven over geldende gedragscodes, procedures, meldpunten
- ▶ Referenties checken: kan ook in geval van vrijwilligers. Voorwaarden: discreet, relevant, waarheidsgetrouw

Case 2

Kleedkamerbeleid

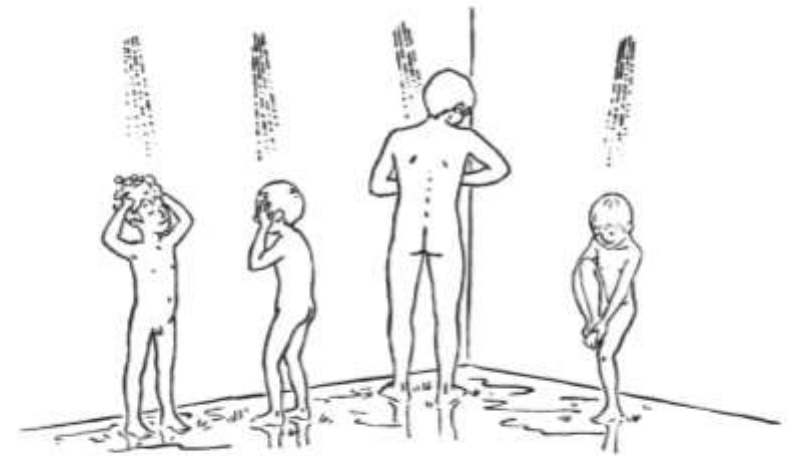

Kleedkamerbeleid

Een ouder vindt het niet oké dat kinderen uit de kleuterklas zich samen met de kinderen uit het eerste en tweede leerjaar moeten omkleden. De zwembaduitbater vraagt zich af of hier concrete richtlijnen rond bestaan: regels over tot welke leeftijd kinderen zich mogen omkleden in **gemeenschappelijke** kleedruimtes en hoe groot het **leeftijdsverschil** tussen de kinderen in dezelfde kleedruimte mag zijn.

De sportbegeleider neemt samen met de jonge sporters een douche.

Door de drukke bezetting van de sporthal kan de club maar één kleedkamer gebruiken. Na de training van de 7- tot 10-jarigen neemt de sportbegeleider daarom samen met de jongens een douche. De jongens lijken er geen aanstoot aan te nemen.

SITUATIE
18

Kleedkamerbeleid: mogelijke vragen

- ▶ Mogen volwassenen samen met jongeren douchen/omkleden?
- ▶ Tot welke leeftijd hou je jongens en meisjes samen?
- ▶ Wat met culturele verschillen: een ouder wil tegen de algemene regel in toch niet dat zijn kind zich samen met andere kinderen omkleed?
- ▶ Groep tieners wil niet meer naakt douchen
- ▶ Jongeren douchen niet meer op de club
- ▶ Tot welke leeftijd kan/moet er supervisie zijn?
- ▶ Mogen ouders mee in de kleedkamer?
- ▶ ...

Kleedkamerbeleid

- ▶ Geen wettelijke verplichtingen, enkel een KB over arbeidscontext
- ▶ Onderscheid schoolsport en verenigingssport: welke regels gelden?
- ▶ Wat met supervisie / ouders die kind willen begeleiden in kleedkamer?
- ▶ Wat met genderverandering?

Kleedkamerbeleid

Voorbeeld: bestaande richtlijnen in een accommodatie:

Schoolsport

- ▶ Kleuters: altijd gemengd
- ▶ Lagere school: gemengd tot 3^e/4^e leerjaar
- ▶ Middelbaar: steeds aparte kleedhokjes
- ▶ Leerkrachten in aparte kleedkamer

Verenigingssport

- ▶ Niet meer gemengd vanaf +/- 8 jaar
- ▶ Kinderen en volwassenen apart

Kleedkamerbeleid

Wat met supervisie / ouders die kind willen begeleiden in kleedkamer?

- ▶ Kleedkamer 1 : Jongens/mannen
- ▶ Kleedkamer 2: Jongens waar de ouders (papa of mama) mee mogen om de te helpen bij het omkleden
- ▶ Kleedkamer 3 : meisjes/dames
- ▶ Kleedkamer 4: Meisjes waar de ouders (papa of mama) mee mogen om de te helpen bij het omkleden

- ▶ Vuistregel: groeiende autonomie van het kind vanaf 4 jaar - supervisie tot 8 jaar

Kleedkamerbeleid

Wat met genderverandering? Wat als iemand zich met ander gender identificeert dan zoals bepaald bij geboorte?

Rekening houden met:

- ▶ Gevoelens en voorkeur van betrokkene
- ▶ Privacy van betrokkene
- ▶ Gevoelens en privacy van medesporters / medeleerlingen
- ▶ Risico op pestgedrag of ongewenst handelen tav. betrokkene

Kleedkamerbeleid

Wat met genderverandering? Wat als iemand zich met ander gender identificeert dan zoals bepaald bij geboorte?

Redelijke aanpassingen:

- ▶ Begrijpend in gesprek gaan met betrokkene/ouders
- ▶ Een aparte kleedruimte voorzien voor betrokkene of regeling treffen over ander tijdstip / thuis omkleden
- ▶ Dichte omgeving informeren en sensibiliseren over gender en genderverandering
  - ▶ Brochure Transgenders in sport:
<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/transgenders-in-de-sport-2>
  - ▶ Transgenderinfopunt over sport:
<https://transgenderinfo.be/m/leven/sport/>

Kleedkamerbeleid

Waarom belangrijk?

- ▶ privacy
- ▶ zelfbeschikking lichaam: recht om je veilig en comfortabel te voelen

Dus: probeer keuzes en grenzen van individuen te respecteren

- ▶ Redelijke inspanning
- ▶ dialoog

Case 3

Fotografie

Fotografie

12 TOT 14 JAAR

Een jongen maakt een foto van de meisjes onder de douche en stuurt die naar zijn vrienden.

Na training met een gemengde groep van 12-jarigen neemt een jongen met zijn gsm foto's van de meisjes die op dat moment aan het douchen zijn. Hij stuurt ze door naar de rest van zijn leeftijdsgroep. Wanneer de meisjes het ontdekken, zijn ze er helemaal ondersteboven van.

SITUATIE
25

12 TOT 14 JAAR

Een fotograaf maakt seksueel getinte foto's van meisjes.

In de dansles biedt een fotograaf zich aan om artistieke foto's te maken. In het begin neemt de fotograaf enkel foto's terwijl de kinderen dansen. Na een tijdje vraagt hij bepaalde kinderen om uitdagende poses aan te nemen. Ouders en bestuursleden beginnen zich vragen te stellen.

SITUATIE
13

Fotografie

Wat zijn de risico's?

- ▶ Voyeurisme: heimelijke (naakt)foto's voor eigen gebruik of verspreiding
- ▶ Oneigenlijk gebruik van foto's in andere context: bv. beelden van jonge gymnastes die op internetfora in seksuele context worden geplaatst
- ▶ Grooming: contactname met kinderen door derden via sociale media
- ▶ Privacy: publiek delen van foto's zonder toestemming

Fotografie

Enkele richtlijnen

- ▶ Verbod op gsm-gebruik in kleedkamers/douches
- ▶ Verbod op fotografie in accommodatie
- ▶ Uitzonderingen mogelijk maken: sportdidactische doeleinden, brevetceremonies...
- ▶ Verbod duidelijk afficheren en verankeren in reglementen
- ▶ Toezichthouders (redders, zaalwachters ...) informeren over het 'waarom' van verbod

Bijscholingsaanbod ICES

Bijscholing Sport Met Grenzen

- ▶ Inhoud: Herkennen en inschatten van seksueel grensoverschrijdend gedrag in sportcontext
- ▶ Doelgroep: trainers/clubbestuurders
- ▶ 3 uur
- ▶ Aanvraag via Dynamo Project
www.dynamoproject.be

Vlaamse
overheid

SENSOA

ICES

Bijscholing Positief Sportklimaat

- ▶ Inhoud: Clubbeleid grensoverschrijdend gedrag uitwerken adhv. 8-stappenplan, gedragscodes, handelingsprotocol, aanspreekpunt ...
- ▶ Doelgroep: clubbestuurders
- ▶ 3 uur
- ▶ Aanvraag via Dynamo Project www.dynamoproject.be

Bijscholing Aanspreekpersoon Integriteit in de sportclub

- ▶ Inhoud: Incidenten van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag kunnen inschatten en kunnen opvolgen aan de hand van handelingsprotocol
- ▶ Doelgroep: toekomstige club-APIs
- ▶ 2 x 3 uur
- ▶ Aanvraag via Simon op vorming@ethischsporten.be

Bijscholing Time Out tegen Pesten

- ▶ Inhoud: Omgaan met pestgevallen en positieve clubomgeving uitwerken waar geen plaats voor pesten is
- ▶ Doelgroep: sportbegeleiders/clubbestuurders
- ▶ 3 uur
- ▶ Aanvraag via Simon op vorming@ethischsporten.be

Ondersteuningstraject Ethiek Lokaal Sportbeleid

Ondersteuningstraject Ethiek Lokaal Sportbeleid

Piloottraject om gemeenten vraaggestuurd te ondersteunen met tools en concrete adviezen rond vragen als:

- ▶ Hoe kan een gemeente werken aan een ethisch sportklimaat / rond bepaalde topics: pesten, sportouders, ...
- ▶ Hoe kan een gemeente werken aan een meldcultuur binnen de eigen diensten én binnen sportclubs?
- ▶ Hoe kan een sportdienst samenwerken met jeugd/cultuur rond ethiek?
- ▶ Hoe kan een sportdienst samenwerken met sportfederaties?

Ondersteuningstraject Ethiek Lokaal Sportbeleid

Interesse als pilootgemeente?

Intekenen kan tot 1 mei 2019

Contacteer Evy Van Coppenolle via
evy@ethischsporten.be of 09 218 91 24

Vlaamse
overheid

SENSOA

ICES

Nog vragen?

Contact en info

- ▶ Algemene info: www.ethischsporten.be

Contacten ICES:

- ▶ Coördinatie: Evy - evy@ethischsporten.be
- ▶ Beleidsondersteuning: Arne - arne@ethischsporten.be
- ▶ Caseondersteuning: Marybel - marybel@ethischsporten.be
- ▶ Opleiding en bijscholing: Simon: vorming@ethischsporten.be